

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

भाग चार-अ

वर्ष १, अंक ८] गुरुवार ते बुधवार, ऑगस्ट २०-२६, २००९/श्रावण २९-भाद्र ४, शके १९३१ [पृष्ठे १०
[किंमत : रुपये ५.००]

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ६ ऑगस्ट २००९

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक एफडीई. १३९३/प्र.क्र.-१३३/कामगार-१. — भारताचे संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ च्या परंतुकान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, आणि याबाबतीत करण्यात आलेले नियम, आदेश किंवा संलेख यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे, महाराष्ट्र शासनाच्या उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाच्या कार्यलयातील संचालक, अपर संचालक, सह संचालक, उप संचालक (गट-अ) व सहायक संचालक (गट-ब) या पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे, पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयातील संचालक, अपर संचालक, सह संचालक, उप संचालक (गट-अ) व सहायक संचालक (गट-ब) (सेवाप्रवेश) नियम २००९ असे म्हणावे.

२. या नियमांमध्ये संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,—

- (क) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोक सेवा आयोग, असा आहे ;
- (ख) “पदवी” याचा अर्थ, सांविधिक विद्यापिठाची पदवी, असा आहे ;
- (ग) “विभाग” याचा अर्थ, शासनाचा उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, असा आहे ;
- (घ) “संचालक” याचा अर्थ, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे संचालक, असा आहे ;
- (ङ) “संचालनालय” याचा अर्थ, शासनाच्या उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, असा आहे ;
- (च) “शासन” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन असा आहे ;
- (छ) “मान्यता प्राप्त संस्था” याचा अर्थ, शासनाद्वारे मान्यता प्राप्त संस्था असा आहे.

३. संचालनालयातील संचालक, (गट-अ) या पदावरील नियुक्ती अपर संचालक हे पद धारण करीत असलेल्या व त्या पदावरील तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा झालेल्या व्यक्तीमधून, त्यांची वरिष्ठता लक्षात घेऊन, काटेकोर निवडीच्या आधारे, योग्य व्यक्तीस पदोन्नती देऊन करण्यात येईल ;

४. संचालनालयातील अपर संचालक, गट-अ या पदावरील नियुक्ती ही सहसंचालक हे पद धारण करीत असलेल्या व त्या पदावरील तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा झालेल्या व्यक्तीमधून, त्यांची वरिष्ठता लक्षात घेऊन, काटेकोर निवडीच्या आधारे, योग्य व्यक्तीस पदोन्नती देऊन करण्यात येईल ;

५. संचालनालयातील सह संचालक, (गट-अ) या पदावरील नियुक्ती ही, उपसंचालक हे पद धारण करीत असलेल्या व त्या पदावरील तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा झालेल्या व्यक्तीमधून, त्यांची वरिष्ठता लक्षात घेऊन, काटेकोर निवडीच्या आधारे, योग्य व्यक्तीस पदोन्नती देऊन करण्यात येईल ;

६. संचालनालयातील उप संचालक, गट-अ या पदावरील नियुक्ती ही, एकतर,—

(अ) सहायक संचालक हे पद धारण करीत असलेल्या व त्या पदावरील तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा झालेल्या व्यक्तीमधून, त्यांची वरिष्ठतेच्या आधारे व योग्य पात्रतेच्या अधिनतेने एखाद्या योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीद्वारे करण्यात येईल ;

किंवा

(ब) खालील दर्शविलेल्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करण्यात येईल जे—

(एक) ज्यांचे वय पन्तीस वर्षांपेक्षा अधिक नसेल ;

परंतु, या अगोदरपासून शासनाच्या सेवेत असलेल्या व्यक्तींच्या बाबतीत ही वयोमर्यादा दहा वर्षांनी शिथील करण्यात येईल,

(दोन) ज्या व्यक्ती सांविधिक विद्यापीठाची यांत्रिकी किंवा विद्युत किंवा इलेक्ट्रॉनिक किंवा उपकरणशास्त्र किंवा रासायनिक अभियांत्रिकी किंवा रासायनिक तंत्रज्ञान यांतील किमान दुसऱ्या वर्गातील पदवी किंवा त्यांच्याशी समतुल्य असलेली शासनाद्वारे मान्यताप्राप्त असेल अशी अन्य कोणतीही अर्हता धारण केली असतील,

(तीन) (अ) ज्या व्यक्ती, कोणत्याही कारखान्यातील यंत्रावली दुरुस्त व परिरक्षण, उत्पादन यांतील सात वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतका प्रत्यक्ष अनुभव आणि वरील खंड (बो.) मध्ये नमूद केलेली अर्हता संपादन केल्यानंतर सुरक्षा व आरोग्य विभागाची पर्यवेक्षी व व्यवस्थापकीय संवर्गाचा अनुभव धारण करित असतील.

किंवा

(ब) ज्या व्यक्ती, सहायक संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय या पदावरील तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतका अनुभव धारण करित असतील ;

परंतु आणखी असे की, उमेदवाराकडे विहित कालावधीचा अनुभव पुरेशा संख्येत (प्रमाणात) नसेल तर, वरील (अ) अन्वये अर्हता प्राप्त व्यक्तींच्या बाबतीतील अनुभव कालावधी दोन वर्षांनी शिथिल करण्यात येईल.

(चार) ज्यांना मराठी भाषेचे पुरेसे ज्ञान असेल :

परंतु ज्या व्यक्तींना सुरक्षा, आरोग्य, प्रदूषण व पर्यावरण, स्थाननिवड, सयंत्रे व यंत्रावलींचा आराखडा, औद्योगिक इमारत, यासंबंधीचे विनियम व अपघात प्रतिबंधक, धोकेविषयक विश्लेषण, संबंधित स्थानावरील संकटकालिन योजना व त्यांची अंमलबजावणी ; व्यवसायिक आजार व त्यांचा प्रतिबंध व नियंत्रण यासंबंधीचे विनियम याबाबतचे ज्ञान असेल.

७. संचालनालयातील सहाय्यक संचालक (गट-ब) या पदावरील नियुक्ती व खाली दर्शविलेल्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल जे ---

(एक) मागासवर्गीय उमेदवार वगळून अन्य उमेदवारांच्या बाबतीत ज्यांचे वय ३३ वर्षांपेक्षा अधिक नसेल आणि मागासवर्गीय उमेदवारांच्या बाबतीत ज्यांचे वय ३८ वर्षांपेक्षा अधिक नसेल ;

परंतु, ज्या व्यक्ती अ ॥१२॥पासूनच शासनाच्या सेवेत असतील अशा व्यक्तींच्या बाबतीत ही वयोमर्यादा दहा वर्षांनी शिथिल कर यात येईल.

(दोन) ज्या व्यक्ती सांख्यिक विद्यापीठाची यांत्रिकी किंवा विद्युत किंवा इलेक्ट्रॉनिकी किंवा उपकरणशास्त्र किंवा रासायनिक अभियांत्रिकी किंवा रासायनिक तंत्रज्ञान यांतील किमान दुसऱ्या वर्गातील पदवी किंवा त्यांच्याशी समतुल्य असलेली शासनाद्वारे मान्यताप्राप्त असेल अशी अन्य कोणतीही अर्हता धारण करीत असतील.

(तीन) ज्या व्यक्ती, कोणत्याही कारखान्यातील यंत्रावलीची दुरुस्ती व परिरक्षण, उत्पादन यांतील दोन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतका प्रत्यक्ष अनुभव आणि वरील खंड (दोन) मध्ये नमूद केलेली अर्हता संपादन केल्यानंतर सुरक्षा व आरोग्य विभागातील पर्यवेक्षी किंवा व्यवस्थापकीय संवर्गाचा अनुभव धारण करीत असतील.

(चार) ज्यांना मराठी भाषेचे पुरेसे ज्ञान असेल.

८. नियम ६ च्या खंड (ब) (दोन), (ब) (तीन) व नियम ७ च्या खंड (दोन) व (तीन) यांमध्ये काहीही अंतर्भूत केलेले असले तरी, निवडीच्या कोणत्याही टप्प्यावर निवड प्राधिकाऱ्याचे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जातीतून बौद्ध धर्मांतरीत, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती किंवा भटक्या जमाती यांतील उमेदवारांसाठी आरक्षित रिक्त जागा भरण्यासाठी त्यासाठीची आवश्यक शैक्षणिक अर्हता किंवा अनुभव धारण करणारे उमेदवार पुरेशा संख्येत उपलब्ध नाहीत असे मत असेल, तर अशा निवड प्राधिकाऱ्यास, अशा जाती किंवा जमातीच्या असलेल्या योग्य उमेदवारांची निवड करण्यासाठी तयार केलेल्या शैक्षणिक अर्हतेमधील वर्ग (श्रेणी) किंवा अनुभवाचा कालावधी किंवा दोन्ही शिथिल करता येतील.

९. नियम क्रमांक ६ व ७ मधील पदांवर नामनिर्देशनाने नियुक्त केलेली व्यक्ती, दोन वर्षांच्या कालावधीसाठी परिविक्षाधीन असेल. परिविक्षा कालावधी एक वर्षापेक्षा अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी वाढविता येईल. या पदावर नियुक्त केलेल्या व्यक्तीस विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे व परिविक्षा कालावधी यशस्वीरित्या पूर्ण करणे आवश्यक असेल. जर त्याने विहित किंवा वाढीव कालावधीच्या आत परिविक्षा कालावधी यशस्वीरित्या पूर्ण न केल्यास, किंवा विहित परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास किंवा या पदासाठी तो योग्य नसल्याचे आढळून आल्यास, तो कोणतीही पूर्वसूचना न देता, सेवेतून काढून टाकण्यास पात्र असेल.

१०. नियम क्रमांक ६ मध्ये नमूद केलेल्या पदावरील पदोन्नतीने व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्त्यांचे प्रमाण ७५:२५ असे असेल.

११. नियम क्रमांक ३,४,५,६ व ७ यांमध्ये नमूद केलेल्या कोणत्याही पदांवर नियुक्त केलेल्या व्यक्तीस, शासनाच्या माहिती व तंत्रज्ञान संचालनालयाद्वारे वेळोवेळी विहित केलेले संगणक हाताळण्याबाबतचे प्रमाणपत्र धारण करावे लागेल.

१२. नियम क्रमांक ३,४,५,६ व ७ यांमध्ये नमूद केलेल्या कोणत्याही पदांवर पदोन्नतीद्वारे किंवा नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या व्यक्तीस, याबाबतीत करण्यात आलेल्या नियमांनुसार हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तर अगोदरच उत्तीर्ण केलेल्या नसतील किंवा उत्तीर्ण होण्यातून तिला १५ मिळालेली नसेल तर त्या परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक असेल.

१३. नियम क्रमांक ४,५,६ व ७ यांमध्ये नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती, महाराष्ट्र राज्यात कुठेही बदली केली जाण्यास पात्र असेल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

कविता गुप्ता,

सचिव (कागजार), महाराष्ट्र शासन.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated 6th August 2009

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. FDE. 1393/CR-133/Lab-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to Article 309 of the Constitution of India and in supersession of all existing rules, order or instruments made in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the posts, of Director, Additional Director, Joint Director, Deputy Director (Group-A) and Assistant Director (Group-B), in the office of the Directorate of Industrial Safety and Health under the Industries, Energy and Labour Department of Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called Director, Additional Director, Joint Director, Deputy Director (Group-A) and Assistant Director (Group-B) in the Directorate of Industrial Safety and Health (Recruitment) Rules, 2009.

2. In these rules unless the context requires otherwise,—

(a) "Commission" means the Maharashtra Public Service Commission ;

(b) "Degree" means a degree of a statutory university ;

(c) "Department" means the Department of Industries, Energy and Labour Department of Government ;

(d) "Director" means the Director of Industrial Safety and Health, of the Directorate ;

(e) "Directorate" means the Directorate of Industrial Safety and Health, under Industries, Energy and Labour Department of the Government ;

(f) "Government" means the Government of Maharashtra ;

(g) "Recognised Institution" means an Institution recognised by the Government.

3. Appointment to the post of Director, Group-A in the Directorate shall be made, by promotion of a suitable person, on the basis of strict selection with due regard to seniority from amongst the persons, holding the post of Additional Director having not less than three years of regular service in that post.

4. Appointment to the post of Additional Director, Group-A in the Directorate shall be made, by promotion of a suitable person, on the basis of strict selection with due regard to seniority from amongst the persons, holding the post of Joint Director for a period of not less than three years of regular service in that post.

5. Appointment to the post of Joint Director, Group-A in the Directorate shall be made, by promotion of a suitable person, on the basis of strict selection with due regard to seniority from amongst the persons, holding the post of Deputy Director for a period of not less than three years of regular service in that post.

6. Appointment to the post of Deputy Director, Group-A in the Directorate shall be made either—

(a) by promotion of a suitable person, on the basis of seniority subject to fitness from amongst the persons holding the post of Assistant Director for a period of not less than three years of regular service in that post.

OR

(b) by nomination from amongst the candidates who—

(i) are not more than thirty-five years of age :

Provided that, the age limit may be relaxed by ten years in case of persons already serving the Government ;

(ii) possess a degree in Mechanical or Electrical or Electronics or Instrumentation or Chemical Engineering or Chemical Technology of a Statutory University at least in IIInd class or any other qualification recognized by the Government to be equivalent thereto ;

(iii) (A) possess not less then seven years practical experience in any factory in repair and maintenance of machinery, production; and an experience of the supervisory or managerial cadre in Safety and Health Department after acquiring the qualification mentioned in clause (ii) above.

OR

(B) possess experience of not less than three years on the post of Assistant Director, Industrial Safety and Health :

Provided further that, if candidates with the prescribed period of experience are not available in sufficient number, the period of experience may be relaxed by two years in case of persons qualified under (A) above.

(iv) have adequate knowledge of Marathi language :

Provided that preference shall be given to those having knowledge in the regulations regarding Safety, Health, Pollution and Environment ; Site selection Plants and machinery layout, Industrial building ; Regulations regarding Accident prevention, Risk analysis, On-site Emergency plan and its Implementation; Occupational disease and its Prevention and control.

7. Appointment to the post of Assistant Director (Group-B) in the Directorate shall be made by nomination from amongst the candidates who—

(i) in case of candidates, other than the candidates belonging to backward classes, are not more than 33 years of age, and in case of candidates belonging to backward classes, are not more than 38 years of age :

Provided that, the age limit may be relaxed by ten years in case of person already in the Government Service ;

(ii) possess a degree in Mechanical or Electrical or Electronics or Instrumentation or Chemical Engineering or Chemical Technology at least IInd Class or any other qualification recognised by the Government to be equivalent thereto.

(iii) possess not less than two years practical experience in any factory in repair and maintenance of machinery, production and have an experience of the supervisory or managerial cadre in safety and health department after acquiring the qualification mentioned in clause (ii) above.

(iv) have adequate knowledge of Marathi language.

8. Notwithstanding anything contained in clauses (b) (ii), (b) (iii) of rule 6 and clauses (ii) and (iii) of rule 7, if at any stage of selection, selecting authority is of the opinion that sufficient number of candidates possessing the requisite academic qualifications or experience are not available to fill up the Vacancies reserved for candidates belonging to Scheduled castes, Scheduled castes converts to Buddhism, Scheduled Tribes, Denotified Tribes or Nomadic Tribes, then the selecting authority may relax the requirement in respect of the Class in the educational qualification, or the period of experience, or both set out therein in selection of suitable candidates belonging to such Castes or Tribes.

9. The person appointed to the post in rule Nos. 6 and 7 by nomination, shall be on probation for a period of two years, probation period may be extended for a period not exceeding one year. Person appointed to the post shall be required to pass the Departmental examination and complete the probation successfully. If he does not complete the probation successfully within the prescribed extended period; or does not pass the prescribed examination; or is not found suitable for the post, then he shall be liable for termination from the service without prior notice.

10. Appointments to the post mentioned in rule No. 6 by promotion and nomination shall be made in the ratio of 75:25.

11. A person appointed to any of the post mentioned in rule Nos. 3, 4, 5, 6 and 7 should possess a Certificate in Computer Operation prescribed by the Directorate of Unformation Technology of the Government from time to time.

12. A person appointed to any post mentioned in rule Nos. 3, 4, 5, 6 and 7 whether by promotion or by nomination, shall be required to pass the Departmental examination in Hindi and Marathi language according to the rules made in this behalf, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations.

13. A person appointed in the post mentioned in rule Nos. 4, 5, 6 and 7 shall be liable to be transferred anywhere in the State of Maharashtra.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

KAVITA GUPTA,
Secretary (Labour),
Government of Maharashtra.